

Adevărul despre vacanțe

Cătălin Pavel (n. 1976) este scriitor și arheolog. A urmat studii doctorale și postdoctorale la Oxford (Hertford College), Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Institutul Arheologic Albright din Ierusalim, Universitatea din Hamburg și Colegiul Noua Europă din București. A participat la săpături arheologice în țară, în Germania, Franța, Anglia, Maroc, Israel și în special în Turcia (la Milet, Gordion și, în 2005–2010, la Troia). A predat arheologie, artă clasică și teme arheologice în literatură în București, Cluj și Atlanta, iar în prezent este conferențiar universitar la Universitatea „Ovidius” din Constanța, unde coordonează doctorate și conduce săpăturile arheologice ale universității în Cetatea Histria. În calitate de cercetător științific la Institutul de Istoria Religiilor al Academiei Române, este membru al echipei care pregătește ediția critică a operei științifice a lui Mircea Eliade. Din 2016 a ținut rubrica de arheologie din *Dilema Veche* și rubrici literare în *Suplimentul de cultură* și *Ramuri*.

Volume de poezie: *Altera Pars* (ATU, 2012, Premiul de debut „Mircea Ivănescu” – Artgothica), *Tulburarea la ființele vii* (Limes, 2014), *Doi oameni într-o poză* (Limes, 2015), *Adagietto* (FraACTalia, 2016), *Carnetul lui Villard* (Vinea, 2021), *Contrescarpe* (Vinea, 2023).

Romane: *Aproape a șaptea parte din lume* (Humanitas, 2010, Premiul de debut Bibliofagia/UniCredit; trad. fr. de F. Courriol, *La septième partie du monde*, Éditions Non Lieu, 2017), *Nicio clipă Portasar* (Cartea Românească, 2015), *Trecerea* (Cartea Românească, 2016, Premiul „Ziarul de Iași”, nominalizat la Premiile USR), *Chihlimbar* (Polirrom, 2017, Premiul USR, Dobrogea), *Toate greșelile care se pot face* (Humanitas, 2022).

Lucrări de specialitate: *Describing and Interpreting the Past – European and American Approaches to the Written Record of the Excavation* (Editura Universității din București, 2010); *Dicționar de mitologie greco-romană: Zei, eroi, mituri* (coautor și coeditor, Corint, 2011); *Arheologia iubirii: De la Neanderthal la Taj Mahal* (Humanitas, 2019, nominalizată la Premiile „Observator cultural”; trad. fr. de J.-L. Courriol, *Archéologie de l'amour*, Éditions de l'Aube, 2022; trad. it. de B. Mazzoni, *L'archeologia dell'amore*, Neo Edizioni, 2022); *Animalele care ne fac oameni: Blană, cozi și pene în arheologie* (Humanitas, 2021; Premiul Societății de Științe Istorice din România, nominalizată la Premiul „Monica Lovinescu” 2023, tradusă în limba turcă prin bursa Tandem a Colegiului Noua Europă).

A tradus în engleză selecții din publicistica lui Eminescu și, din germană, romanul lui V. Weidemann, *Ostende 1936* (Cartea Românească, 2022).

Cătălin Pavel

**Adevărul
despre vacanțe**

PROZĂ SCURTĂ

H HUMANITAS
BUCUREȘTI

Povestirea „Distanța supra timpul“ a apărut mai întâi în *Poesis internațional*, nr. 2, 2020; „Fleur de Guinée“, în *Ramuri*, nr. 8, 2023; „Metroul“ a fost scrisă în cadrul programului Connecting Emerging Literary Agency (CELA), cofinanțat de Uniunea Europeană, și a apărut prima dată în *Apostrof*, nr. 8, 2019; „Intersecția“ a fost publicată în *Vatra*, nr. 12, 2020; „High-V MRI“, în *Timpul*, nr. 2-3, 2023, iar „Cum să tai în două“ a fost citită la Festivalul de Proză Scurtă de la Timișoara, SHORT (noiembrie 2019).

Redactor: Adina Săucan
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

© HUMANITAS, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Pavel, Cătălin

Adevărul despre vacanțe: proză scurtă / Cătălin Pavel. – București:

Humanitas, 2023

ISBN 978-973-50-8141-6

821.135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Tatălui meu, doi ani prea târziu

O schimbare

Imediat ce el coborî din metrou, căută în geantă cartea și o deschise, era totuși un adăpost. Cum de fusese așa naivă? Nu era o întrebare nouă, și-o tot punea de vreo treizeci de ani, poate era momentul să găsească alta. Refuzase să iasă cu atâția alții, căroro le inventa imediat un defect major – era suficient să vadă o poză de-a lor –, dar cu el se întâlnește, iar motivul fusese ăsta, că îl cunoscuse în treacăt pe vremuri. Cea mai ridicolă garanție că lucrurile ar fi putut să meargă bine, și totuși ea simțise că era ceva obligatoriu ca bărbatul să fie cineva din trecutul ei, nu cineva nou, de care să nu fi știut nimic atâția ani și despre care nu putea fi deloc sigură că era un om în carne și oase. Pe locul lăsat liber de el se așeză un puști, un student, despre care își dădu seama curând că se uita țintă la picioarele ei. Ce nerușinare, când ea ar fi putut să-i fie mamă! Deodată îi veni în minte sora ei și morala pe care i-o făcea de fiecare dată. Ești singura, parcă o auzea la telefon, pe care o jignește un compliment, ești o sălbatică. Se auzeau niște zgomote, aranja niște pahare, când vorbea cu ea întotdeauna făcea și ceva treabă. Când un bărbat se uită la tine cu poftă, sigur că trebuie să te prefaci ofensată, dar, dacă în adâncul sufletului asta nu-ți trezește,

de fapt, un pic de bucurie, de ce te mai miri că... Se enerva și ea imediat, mă mir că ce!? Și nu-mi vine să cred că și tu, ca femeie, spui așa ceva, la ce să ne mai așteptăm atunci de la polițiști, politicieni și presă, de la toată societatea care... Da, dragă, ai dreptate, răspundea sora ei, neașteptat de împăciuitoare, de parcă argumentul ăsta, cu presa, o făcuse brusc să vadă lucrurile altfel. Altceva voiam să zic, că trebuie să accepți și tu că arăți încă foarte bine, ce mai, arăți cu zece ani mai tânără... Și chestia asta o auzise toată viața și o enerva și mai tare, i se părea că înseamnă că, dacă ar fi cunoscut-o cineva fără să știe ce vârstă are, n-ar fi văzut nimic interesant, dar, dacă îi dădea o copie după buletinul ei, da, atunci ar fi căscat ochii mari, s-ar fi uitat la ea, apoi la copia după buletin, iar la ea, și ar fi fost brusc atras. Dar culmea, și el îi zisese exact asta, la masă, că arată cu mulți ani mai tânără. Pe el îl iertase, i se păruse că o zice totuși cu mare timiditate, nu ca pe o vorbă bine exersată. Iată ce putere aveau acele câteva luni neînsemnate în care fuseseră cândva colegi de serviciu, cât credit îi acorda pentru ele. De altfel, el nu arăta câtuși de puțin mai tânăr, părea exact de vârsta pe care o avea, barba scurtă începuse să albească. Atunci, când fuseseră colegi la LéZarde, după terminarea facultății, barba lui nu era albă, se gândi ea, suspicioasă, căutând nod în papură, de fapt căutând detalii care să-l dea de gol și pe el că falsificase istoria. Ținea minte că el, cel pe-atunci foarte tânăr, făcea sport, mergea și la meciuri, era greu să ți-l închipui pe omul aparent tipic de-acum urlând de bucurie când mingea se ducea exact unde trebuie, dar n-ai ce să faci, urla, îi văzuse și pe alții făcând la fel. Acum, uitându-te la el, era de asemenea greu să crezi că fusese chipeș, că tot ceea ce părea greșit în figura lui

azi putuse părea în tinerețe îndrăzneț, dârz, dar asta e, uimitor ce face contextul, atunci când contextul era tinerețea. La telefon îi povestise, până la urmă, surorii ei cât de surprinsă fusese că el nu făcuse efortul elementar să dramatizeze puțin lucrurile și că, încă în timp ce răsfoia meniul, îi spusese, cam prea direct, că divorțase cu câțiva ani în urmă. Asta plasa lucrurile deodată într-o perspectivă stânjenitoare, de parcă se cunoscuseră printr-o aplicație de dating. Ai dreptate, îi răspunsese sora ei, trebuia mai întâi să vorbească un sfert de oră despre Sfântul Augustin, și apoi să-și comande friptura. Ea se făcuse că n-aude. Ceea ce nu-mi place, reluate, e pur și simplu că încearcă să pară așa, franc, adică e foarte onest cu mine, chipurile... și, orice s-ar zice, e semn rău că a divorțat, că fără motiv nu l-o fi lăsat nevasta. De data asta sora ei nu mai pusese nici un fel de răutate în răspunsul ei, din contră, vorbise chiar cu un pic de căldură, lasă, dragă, că și tu ai divorțat de două ori. Da, dar la mine a fost altceva... Vorbeau des la telefon, neașteptat de des, alți frați ajungeau să nu-și mai dea nici bună ziua, iar în cazul lor, sora ei mai mare, cu nouă ani mai mare, devenise din ce în ce mai apropiată de ea, de parcă ar fi fost posibil să fie și mai apropiată acum decât era pe vremea când o creștea. Așa mergeau lucrurile, intimitatea de la început, din cuib, devenea apoi, în unele familii, o intimitate dureroasă, viața lucrează ca un piston, compactează tot ce întâlnește în cale, asta mai lipsea, să-i ceri pistonului să aibă discernământ. Studentul coborî, alături de ea se așeză o femeie de vârsta ei, și ea cu o carte, ceea ce îi aminti să mai dea câteva pagini. Suna, într-adevăr, prost faptul că divorțase deja de două ori. Părea că luase bărbații la rând, ăsta nu-mi place, nici ăsta nu-mi

place. Cine mai stă apoi să te asculte cum a fost cu elvețianul și de ce anume nu-i plăcuse ei deloc la el în Böhikon, districtul Zurzach, cantonul Aargau, deși ar fi trebuit să-i placă? Sau cum a fost cu R., în București, lung de tot, și greu. Nimeni nu voia să audă de anii ăia investiți în găuri negre, părea doar că se măritase ca să se afle-n treabă. Și acum ieșise deja a doua oară la restaurant, haha, iată, cu Andafir, colegul ei de când erau tineri și sportivi. Ceea ce nu era tot adevărul, deoarece, între prima și a doua oară în care merseseră la cină, îl invitasese la ea. Da, îl invitasese la ea, sătulă de propriile ezitări, că doar trăise totuși tot felul de chestii, și uite că majoritatea acelor chestii îi veneau încă greu, ar fi trebuit să fie mai dezinvoltă, mai șireată și așa mai departe. Îi dăduse adresa, dar, cu un sfert de oră înainte ca el să ajungă, îi mai scrisese o dată numărul apartamentului, era sigură că el tocmai căuta prin conversațiile din telefon acel număr și nu-l mai găsea. Omul fusese OK, venise cu flori – și eu ce fac acum cu florile astea, se gândise ea, dar se arătase bucuroasă și îi spusese chiar, la întâmplare, că erau florile ei preferate – și se comportase foarte corect. Dar oare era bine să te comporți așa, nu cumva era rău? Ascultaseră muzică, băuseră vin, vorbiseră chiar și despre metehnele fostei lui soții și despre cele ale lui R., trăgând până la urmă concluzia că ar trebui să-i pună în legătură, s-ar înțelege foarte bine, o glumă pe care o făcuseră și alții de atâtea ori și care nu prea destinsese atmosfera. Orice minut petrecut împreună era totuși un câștig, o formă de camaraderie care putea să ducă la o altă formă de camaraderie. El își amintea destul de bine de ea, de la LéZarde, și glumi că nu și-ar fi închipuit un progres mai lent, să dureze treizeci de ani ca doi oameni să depășească stadiul

de colegi de muncă. Îi mai mărturisise apoi, zâmbind, că atunci o considerase totuși, în sinea lui, o persoană dificilă. Își ceruse scuze pentru că își putuse forma o asemenea părere despre ea doar pe baza unui singur incident mărunț de la birou, pe care i-l și povesti, și pe care ea nu și-l amintea. Departe însă de a se supăra, îl asculta cu o încântare ascunsă, era exact ceea ce sperase, ca puțin din ea să se fi păstrat prins într-o viață necunoscută, ca un fir de polen de un tablou în ulei, pictat afară. Fără să vrea, își amintise apoi cuvintele alea ciudate, despre bărbatul care se uită la tine cu poftă. El era însă departe de a face această greșeală, din contră, se uita la ea cu frică. Și ea nu-l putea întreba nimic despre asta, în orice caz nu așa devreme, uneori asemenea întrebări nu erau altceva decât o încercare de a opera pe cineva cu foarfeca. Mai ascultaseră niște muzică, mai băuseră niște vin și mai povestiseră, omul era simpatic, nu prea avea umor, nu are umor nici cât mine, asta e rău, se gândise ea, de parcă ar fi fost vreo scofală ca el să aibă mult mai mult umor decât putea ea duce. Deodată, bărbatul o luase în brațe, și apoi rămăsese așa cu ea, cumva la jumătatea îmbrățișării, cu o stângăcie atât de comică, încât după câteva clipe ea pufni în râs, poftim, asta în caz că cineva pune la îndoială umorul ei. Seara, după ce el plecase, o sunase sora ei, îngrijorată, să se asigure că totul fusese bine. Ce să nu fie bine, adică nu cumva să-l fi luat de bărbat, cum îi stătea ei în obicei? replicase ea, încă supărată după ultima lor discuție, totuși nu fără un pic de bună-dispoziție. Soră-sa mai mare și mai înțeleaptă îi spuse că frica aia din ochii lui însemna respect, era un lucru bun, acest domn voia doar să se asigure că nu o bruschează în nici un fel, că... iar stângăcia aia a lui, nici aia nu era real!

însemna bună-creștere. Acum, sigur că e un mare ghinion să vrei simultan ca bărbatul să se bâlbâie când te uiți adânc în ochii lui, dar și să te poarte prin junglă ca o gorilă; prima parte părea, în orice caz, cât se poate de realizabilă cu Andafir, a doua, nu prea. Cel mult putea s-o poarte puțin prin trecutul ei, dar el probabil nici măcar nu-și dădea seama că datora totul, aproape totul, acestui fapt, că se cunoscuseră cândva, vreme de câteva luni. Asta e, o auzise pe soră-sa, și în același timp începuse să audă și centrifuga mașinii de spălat, e mai bine că nu s-a întâmplat până la urmă nimic, aveți tot timpul din lume. E mai bine să nu se întâmple nimic, niciodată, ar fi vrut ea să spună, dar cu atitudinea asta, i se explicase, nu ajungeai nicăieri. Cât despre timpul pe care îl mai aveau ei, se dovedise că nu era chiar tot timpul din lume, ci doar o a doua seară la restaurant, de unde ea se întorcea chiar acum. Același restaurant, căci mâncaseră bine acolo la prima întâlnire, și chiar dacă n-ar fi mâncat bine, o schimbare ar fi fost prea complicată. Se dovedise că esența întâlnirii lor avea să se adune până la urmă în acele câteva minute de mers cu metroul, până când el coborâse, iar ea continuase să meargă câteva stații. Tot ce era de spus și de făcut ar fi trebuit să fie spus și făcut la restaurant, în nici un caz în metrou, da, masa avea vedere la lac, acolo era un cadru potrivit, asta era atât de important, un cadru potrivit pentru tot ce ni se întâmplă și pentru tot ce nu se mai întâmplă. Se întrebă dacă nu cumva vorbise puțin prea mult, se simțise bine și îi povestise, cu mai multe amănunte decât îi stătea în obicei, o călătorie mai veche, nimic exotic, nimic ciudat. El ascultase cu atenție, răsese, se relaxase, poate tocmai pentru că ea povestise așa în vervă, asta însemna deci că ea nu

avea, de fapt, ce să-și reproșeze. Plecaseră de acolo spovăind, coborâseră la metrou, intraseră veseli în vagonul galben cu scaune roșii, împreună cu o mică mulțime care părea la fel de veselă, oameni care veneau de la întâlniri agreabile, sau poate abia acum se duceau. Iar înăuntru, destul de înghesuiți, în timp ce se țineau de bară, văzu cum chipul lui se posomorăște, și i se strânse inima. Apoi îl auzi zicând, după ce ne căsătorim, putem să ne mutăm în casa mea de la Câmpina, nu avem de ce să rămânem aici. Ea dădu să zâmbească, dar nu, el chiar era serios. Să ne mutăm în casa de la Câmpina, repetase ea, aeriană, ca să câștige timp. Te așteaptă o surpriză pentru nuntă, spuse el, foarte tehnic, iar ea zise, care nuntă? Oamenii de lângă ei începură să le arunce priviri rapide, prefăcându-se și ei la fel de aeriți. Tocmai atunci se eliberară două locuri, el o trase puternic de mână, obligând-o să se așeze repede, vagonul se aglomera tot mai mult. Am rezervat deja restaurantul nostru pentru octombrie, dar trebuie să confirmăm repede... ei? ce zice mireasa? hai că nu mai am decât o stație, adăugă el, la fel de tare. Pe ea o copleșise rușinea și se dezmetici abia când el se ridică, și atunci îl văzu cum, înainte de a se îndrepta spre ușile vagonului, întoarce bătrânește capul, să vadă dacă nu uitase ceva.

Cuprins

O schimbare	7
Distanța supra timpul	14
Cercuri din ce în ce mai mari	23
Treizeci de secunde sau chiar un minut	27
Nave spațiale din paiete	33
Adevărul despre vacanțe	38
Fleur de Guinée	46
Întoarcerea	50
Judecă-mă tu	57
Cum să tai în două	60

SW	
67	
Imediat la primele simptome	
78	
Metroul	
86	
Douăzeci septembrie	
93	
Salata	
98	
Cafeaua și zahărul	
103	
Umbra	
108	
Fără pată	
113	
Modde	
119	
Cerul străzii	
124	
O călătorie spre centrul Pământului	
128	
Omaha Beach	
133	
Ce înțeleg furnicile din meteoriți	
141	
Intersecția	
149	

Die Gegenwart Gottes in der Gottesferne

152

Puterea celuilalt

157

High-V MRI

163

Mai multă grijă și așa mai departe

169

Fiecare respirație

174

Să credem în începutul anotimpului rece

185